

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πόλεμος και ειρήνη τον 21^ο αιώνα

Το διεθνές σύστημα παρουσιάζει πρωτοφανή αστάθεια, με αποτέλεσμα να πολλαπλασιάζονται οι πόλεμοι και οι συγκρούσεις. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Οικονομικών και Ειρήνης, πέρυσι καταγράφηκαν περισσότεροι από 59 πόλεμοι, αριθμός που αποτελεί ιστορικό υψηλό μετά το 1945. Οι θάνατοι ξεπέρασαν τις 230.000 (άνοδος 30% από το 2023), ενώ οι εκτοπισμένοι και πρόσφυγες έφτασαν στα 123 εκατομμύρια παγκοσμίως. Τους πρώτους εννέα μήνες του 2025, νέοι πόλεμοι ξέσπασαν στη Μέση Ανατολή (Ισραήλ – Ιράν), στη Νότια Ασία (Ινδία – Πακιστάν) και στη Νοτιοανατολική Ασία (Ταϊλάνδη – Καμπότζη). Επίσης, συνεχίστηκαν με αμείωτη ένταση οι πόλεμοι στην Ουκρανία και στο Σουδάν. Ακόμη και στη Λατινική Αμερική, η εγκληματικότητα των καρτέλ ναρκωτικών έχει εξελιχθεί σε μια μορφή ένοπλης σύρραξης.

Ο κόσμος μας γίνεται λιγότερο ειρηνικός και προβλέψιμος για τουλάχιστον τέσσερις λόγους. Πρώτον, η μετάβαση από τη μονοπολικότητα στην πολυπολικότητα δεν είναι μια απλή και ομαλή διαδικασία. Ο παγκόσμιος ρόλος των ΗΠΑ αλλάζει και ανταγωνιστικές δυνάμεις φυσιολογικά **επιδιώκουν** την αύξηση της επιρροής τους σε διαφορετικές περιοχές. Η αντιπαράθεση ΗΠΑ – Κίνας και NATO – Ρωσίας καταδεικνύει την επιστροφή σε μια στρατηγική αντιπαλότητα, η οποία δυστυχώς εδράζεται στη λογική ενός μηδενικού παιγνίου. Με άλλα λόγια, ό,τι είναι καλό για τα συμφέροντα της μιας πλευράς είναι ταυτόχρονα κακό για τα συμφέροντα της άλλης.

Δεύτερον, η αδυναμία των διεθνών οργανισμών να διαμεσολαβήσουν αποτελεσματικά σε ζώνες συγκρούσεων **επιτείνει** την παγκόσμια ανασφάλεια. Ο ΟΗΕ και οι περιφερειακοί οργανισμοί συλλογικής ασφάλειας (π.χ. ΟΑΣΕ, Οργανισμός Αφρικανικής Ενότητας) συχνά παραμένουν θεατές, με συνέπεια τη διαιώνιση ή την κλιμάκωση ένοπλων συγκρούσεων. Παράλληλα, μεγάλες και μεσαίες δυνάμεις τείνουν σε ανησυχητικό βαθμό να παραβλέπουν το διεθνές δίκαιο ως εργαλείο επίλυσης διακρατικών διαφορών. Σχεδόν παντού **επικρατούν** η μονομέρεια και ο εθνικός εγωισμός.

Τρίτον, η αυξανόμενη καχυποψία και αβεβαιότητα οδηγεί πολλά κράτη σε μια κούρσα εξοπλισμών με άγνωστες συνέπειες για την παγκόσμια ειρήνη. Κατά τη διάρκεια του 2024 δαπανήθηκαν παραπάνω από 2,7 τρισ. δολάρια για στρατιωτικούς σκοπούς (στοιχεία SIPRI). Ακόμη και χώρες που δεν εμπλέκονται άμεσα σε πολέμους αυξάνουν τις αμυντικές δαπάνες τους, φοβούμενες μελλοντικές απειλές ή επιδιώκοντας να ενισχύσουν τη διαπραγματευτική τους ισχύ. Το χειρότερο, όμως, είναι ότι **απουσιάζουν** οι πρωτοβουλίες για μείωση και έλεγχο των πυρηνικών όπλων, που απειλούν την ανθρωπότητα με αφανισμό.

Τέταρτον, η μεγάλη τεχνολογική πρόοδος έχει καταστήσει πάλι τον πόλεμο μια σχετικά ελκυστική επιλογή. Η χρήση των μη επανδρωμένων συστημάτων, του κυβερνοπολέμου και της τεχνητής νοημοσύνης επιτρέπει σε κράτη και μη κρατικούς δρώντες να διεξάγουν επιχειρήσεις με χαμηλότερο

κόστος και μεγαλύτερη ακρίβεια. Αυτή η εξέλιξη σαφώς ενθαρρύνει την επιθετικότητα και υπονομεύει τις αποτρεπτικές στρατηγικές πολλών χωρών. Ο πόλεμος διεξάγεται πλέον σε πολλαπλά πεδία, χωρίς πολλούς ηθικούς φραγμούς.

Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον γεωπολιτικής **ρευστότητας**, η Ελλάδα δεν πρόκειται να μείνει ανεπηρέαστη. Η συμμετοχή μας στο NATO και στην Ε.Ε. αποτελεί μια ισχυρή ασπίδα προστασίας, αλλά υπάρχουν σημαντικές φυγόκεντρες τάσεις που δεν πρέπει να αγνοηθούν. Έτσι κι αλλιώς, σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, οι σύμμαχοι και εταίροι μας μόνο περιστασιακά δείχνουν την αλληλεγγύη τους προς την Ελλάδα. Αυτή η παραδοχή δεν γίνεται φυσικά με διάθεση αυτοθυματοποίησης, αφού συνιστά μια πραγματικότητα που οφείλουμε να αποδεχθούμε.

Τώρα **απαιτείται** μια ψύχραιμη και εν πολλοίς κυνική ανάγνωση της νέας κανονικότητας που διαμορφώνεται στο διεθνές και περιφερειακό σύστημα. Σε μια εποχή όπου πρυτανεύει η αρχή της αυτοβοήθειας, καμία μικρομεσαία χώρα δεν έχει την πολυτέλεια να αντιδρά σπασμωδικά σε προκλήσεις ασφαλείας. Με την πορεία που έχουν πάρει τα πράγματα στη γειτονιά μας, η Αθήνα οφείλει να γίνει περισσότερο αποφασισμένη και διεκδικητική. Από τη στιγμή που η επιλογή της στρατηγικής αυτονομίας δεν είναι ρεαλιστική, η συναλλακτική διπλωματία αποτελεί μονόδρομο για την υπεράσπιση και την προώθηση του εθνικού μας συμφέροντος. Σε έναν κόσμο γεμάτο γεράκια, δεν έχει νόημα να εξακολουθείς να φέρεσαι σαν περιστέρι.

*Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Reader in International Security στο King's College London.

<https://www.kathimerini.gr/> 16.11.2025

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1.

α) Να εντοπίσεις τους λόγους για τους οποίους, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, ο κόσμος μας γίνεται λιγότερο ειρηνικός και προβλέψιμος (μον.6)

β) Στο κείμενο ο αρθρογράφος καταφεύγει στην επίκληση στη λογική και στην επίκληση στο συναίσθημα για να μας πείσει. Να αναγνωρίσεις στο κείμενο τρία διαφορετικά μέσα πειθούς (δύο για την επίκληση στη λογική και ένα για την επίκληση στο συναίσθημα) (μον.6) δίνοντας ένα παράδειγμα για το καθένα. (μον.3)

Μονάδες 15

A2.

α) Να γράψεις έναν δικό σου τίτλο για το κείμενο χρησιμοποιώντας τη συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας. (μον.3)

β) Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου «Δεύτερον, η αδυναμία... εθνικός εγωισμός» να εντοπίσεις δύο τρόπους ανάπτυξης της (μον.4) τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με ένα παράδειγμα για καθεμία περίπτωση. (μον.2)

γ) Να αντικαταστήσεις τις υπογραμμισμένες λέξεις των παρακάτω φράσεων με άλλες ισοδύναμες, κάνοντας όπου χρειάζεται τις απαραίτητες αλλαγές:

- ... ανταγωνιστικές δυνάμεις φυσιολογικά επιδιώκουν την αύξηση της επιρροής τους σε διαφορετικές περιοχές.
- Η αδυναμία των διεθνών οργανισμών να διαμεσολαβήσουν αποτελεσματικά σε ζώνες συγκρούσεων επιτείνει την παγκόσμια ανασφάλεια.
- Σχεδόν παντού επικρατούν η μονομέρεια και ο εθνικός εγωισμός.
- Το χειρότερο, όμως, είναι ότι απουσιάζουν οι πρωτοβουλίες για μείωση και έλεγχο των πυρηνικών όπλων, που απειλούν την ανθρωπότητα με αφανισμό.
- Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον γεωπολιτικής ρευστότητας, η Ελλάδα δεν πρόκειται να μείνει ανεπηρέαστη.
- Τώρα απαιτείται μια ψύχραιμη και εν πολλοίς κυνική ανάγνωση της νέας κανονικότητας που διαμορφώνεται στο διεθνές και περιφερειακό σύστημα. (Μονάδες 6)

Μονάδες 15

A3. Προβληματισμένος/η από τα γεγονότα της επικαιρότητας και λαμβάνοντας υπόψη και τις πληροφορίες του κειμένου, να παρουσιάσεις τους τρόπους με τους οποίους, κατά τη γνώμη σου, μπορούν να περιοριστούν οι πολεμικές συγκρούσεις και να εδραιωθεί η παγκόσμια ειρήνη. Να αναπτύξεις τις απόψεις σου τεκμηριωμένα σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στο προσωπικό σου ιστολόγιο. (200-250 λέξεις).

Μονάδες 20

Β.ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μεγάλωσα

Μεγάλωσα. Σαν ξαφνικά.

Δεν είχα φίλους, όσο με θυμάμαι,
μόνο όπλα αληθινά ήταν τα παιχνίδια μου.

Και οι εχθροί μου αόρατοι κι αυτοί,
όμως πολύ υπαρκτοί, πάντα κάπου κοντά.

Μεγάλωσα, μα δε θυμάμαι και πολλά.

Τις λίγες αναμνήσεις μου τις σκέπασε η σκόνη
απ' τα ντουβάρια του σπιτιού μου τα πεσμένα.

Κρυβόμουν πίσω από ραγισμένους τοίχους,
κάτω από σωριασμένα τούβλα και σωριασμένα πτώματα.

Το πτώμα του μπαμπά μου.

Μεγάλωσα με ματωμένα ρούχα και μαλλιά.

Δεν ξέρω τι θα πει χαμόγελο, ξέχασα και πώς κλαίνε.

Ξέχασα και της μάνας μου το πρόσωπο και τη φωνή.

Και όλα αυτά που ξέχασα, νομίζω για καλό,
μοιάζουν να τα 'χει ζήσει κάποιος άλλος.

Πάντως εγώ μεγάλωσα.

Όμως, στα λίγα που θυμάμαι είναι πως είδα

να κείτεται γκρίζο κορμί ριγμένο

ο εαυτός μου – ένα τίποτα ανάμεσα στα άλλα.

Ελευθερία Ζέλκα (2ο βραβείο στον διαγωνισμό ποίησης του Συνδέσμου Πολιτισμού Ελλάδας Κύπρου με θέμα “Παιδί του πολέμου...παιδί δικό μας”, Σεπτ. 2024)

Ανακτήθηκε από <https://www.fractalart.gr/>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Σε ποιο γεγονός αναφέρεται το ποιητικό υποκείμενο; Αφού το εντοπίσεις (μον.6), να επισημάνεις την επίδραση που είχε στο ίδιο μέσα από τις αντιθέσεις που αναδεικνύονται στο ποίημα (μον.9).

Μονάδες 15

B2.

α) Να εντοπίσεις στο ποίημα το ρηματικό πρόσωπο που κυριαρχεί (μον.3) και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία του (μον.6).

β) Να εντοπίσεις και να καταγράψεις στο τετράδιό σου μία εικόνα, μία μεταφορά και μία παρομοίωση. (μον.6)

Μονάδες 15

B3. Ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα σου προκαλεί το ποίημα; Να αναπτύξεις σε ένα ενιαίο κείμενο την απάντησή σου κάνοντας αναφορές στα σημεία του ποιήματος που τη δικαιολογούν (100-150 λέξεις)

Μονάδες 20

Να έχετε επιτυχία!

νέο φροντιστήριο

57 ΧΡΟΝΙΑ
ΔΙΔΑΣΚΟΥΜΕ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

www.neo.edu.gr